

ANASINIFLARINDA ARAÇ-GEREÇ EKSİKLİĞİNİN GİDERİLMESİ

Tanju GÜRKAN (*)

G İ R İ Ő

Okulöncesi eğitimi, zorunlu öğrenim çağına kadar olan çocukların zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal gelişmelerini sistemli bir ortam içinde daha iyi sağlayan, yeteneklerinin gelişmesine yardım eden, onları ilkokula hazırlayan ve temel eğitimin bütünlüğü içinde yer alan bir eğitim devresidir.

Bütün dünyada yapılan bilimsel araştırmalar ve çağdaş eğitim alanındaki uygulamalar, çocukların okulöncesi yaşlarındaki yaşantılarının daha ileriki yıllarda zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal gelişmelerini etkileyen en önemli faktörlerden biri olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca eğitimciler, (0-6) yaşlarında verilen eğitimin, çocuğun yeteneklerinin gelişmesinde çok önemli payı olduğunda hem fikirdirler. Özellikle okulöncesindeki dil gelişimi, çocuğun çevresiyle olan etkileşimi, büyük ölçüde onun gelişmesinin, kavrayışının ve zihin kapasitesinin sınırını çizmektedir. Çoğu zaman ilk yıllardaki sosyo-ekonomik çeşre ve yaşantı farklılıkları, ileri yıllarda zekâ ve gelişme farklılıkları olarak ortaya çıkmaktadır. (1)

PROBLEM

Günümüzde okulöncesi eğitimi, gittikçe önem kazanan bir konudur. Okulöncesi eğitim kurumları (Kreş - Anaokulları - Anasınıfları) içinde en yaygın olanları anasınıflarıdır. Türkiye'de elli altı ile dağılmış 990 anasınıfı vardır. (2) 1978 yılı yazında 200 anasınıfı öğretme-

(*) Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü Asistanı.

(1) Resmi anaokulları ve anasınıfları araştırması, Ankara, M.E.B. Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları, 1978, s. 1.

(2) M.E.B. İlköğretim Genel Müdürlüğü, Okulöncesi Eğitim Şubesi, 1978 yılı kayıtları.

niyle yaptığım inceleme bu anasınıflarının araç-gereç yönünden yetersiz olduğunu göstermiştir. Aynı konuda araştırma yapan M.E.B. Etüd ve Programlama Dairesi Başkanlığı ekibi de anaokulları ve anasınıflarıyla ilgili sorunları saptarken “eğitim ve öğretim için gerekli araç-gereç ve oyuncakların sağlanamamasına” ilk sıralarda yer vermişlerdir. Aynı araştırmanın sorunların çözümü için görüş ve öneriler kısmında : “Milli Eğitim Bakanlığı, okulöncesi eğitim kurumlarına sınıf içi ve bahçe oyun araç-gereçlerini yeterli sayıda temin etmelidir.” görüşü yer almaktadır. Araştırmanın kapsamına giren yöneticilerin okulöncesi eğitimin yaygınlaştırılması için, “mevcut okulöncesi eğitim kurumları, bina, öğretmen, yardımcı personel, araç-gereç ve diğer ihtiyaçlar yönünden tam olarak donatıldıktan sonra yeni okulların açılması yoluna gidilmelidir” gibi bir öneri geliştirmeleri de aynı eksikliğin önemini vurgulamaktadır. Araştırmayı yapan ekibin, sonuç kısmında bulgulara dayalı olarak yaptıkları öneri de aynı noktada toplanmaktadır : “Özellikle, ilkokullarda (5-6) yaş çocukları için açılan anasınıfları araç-gereç ve program yönünden yetersizdir. Bu nedenle anasınıflarına ilkokula hazırlayıcı nitelikte araç-gereç ve program hazırlanmalıdır.” (3)

Okulöncesi eğitimde araç ve gereçlerin temel gereksinimler olduğu bir gerçektir. Onlarsız etkin bir eğitim ve öğretimden söz edilmez. “Çocukların değişen ilgi ve gereksinimlerini, eşyayı kullanma özgürlüklerini geliştirecek ve karşılayacak çok sayıda değişik malzemeye gereksinimleri vardır.” (4)

Spodek aynı konuda şöyle diyor : “Çocukların her çeşit deneye girişmeleri, beceri kazanabilmeleri malzemeye olan etkileşimin bir sonucudur. Çocuk malzemeler yoluyla yaşami öğrenir. Bu malzemeler ne denli çok olursa çocuk için o denli iyidir.” (5)

Okulöncesi çağındaki çocukların en önemli uğraşısı oyun oynamaktır. Anaokullarının kurucusu sayılan Froebel : “Oyun çocuğun tüm yaşamını belirleyen çekirdektir. Oyun, okulöncesi dönemde çocuğun en saf en çok doyum sağlayan uğraşısıdır. Oyun iyi olan herşeyin kaynağıdır.” diyor.

“Gerçekten de oyun, çocuğun en doğal öğrenme ortamıdır. Çocuğun özgürlük alanıdır. Büyüklerin karışması ve engellemesinden

(3) Resmi anaokulları ve anasınıfları araştırması, Ön. ver., s. 51, 54, 61, 72.

(4) Lillian de Lissa, *Activity methods for children under eight*, London, Evans Brothers Lim., 1969, p. 59.

(5) Bernard, Spodek, *Early Childhood education*, New Jersey, Prentice-Hall wievpoints series, 1973, p. 236.

uzak "kendi" olabildiği tek uğraştır. Oyun çocuğun deneme, sınama ve yaratma olanağı bulduğu deney odasıdır. Kendi küçük dünyasıdır. Oyun çocuğun hayal dünyasıyla gerçekler arasında kurduğu bir köprüdür. Çocuğun yaşantılarını yeniden sergilediği, yeniden yaşadığı bir sahnedir. Başka bir deyişle, çocuğun dili ve anlatım aracıdır. Oyun ve oyuncaklar çocuğun kendi yaşlılarıyla anlaşmasına, kaynaşmasına yarayan en etkili iletişim aracıdır. Kısacası oyun çocuğun davranışının ve kişiliğinin aynasıdır." (6)

"Çocuk oyunlarının büyük bir kısmı "ne" ve "nasıl" sorularını keşfetme şeklindedir. Bu yüzden malzemeler çocuğa sorularını yanıtlama konusunda yardımcı olmalıdır. Çocuğun çok sayıda araç ve gerece de gereksinimi vardır. Kum ya da su ile oynayan bir çocuk boru, huni, elek, ölçme kapları gibi şeylere, evcilik oynayan bir çocuk ise süpürge, çekiç, çivi, tutkal, fırça ve ebeveynlerin giysileri gibi şeylere gereksinime duyar" (7).

"Küçük çocuklardan sorumlu olanlar onların büyüme ve öğrenmelerine yardımcı olmak istiyorlarsa, doğru oyun malzemelerini, uygun oyun alanlarını ve oynama özgürlüğünü sağlamalıdır." (8)

İşte bütün bu nedenlerle anasınıflarındaki araç gereç yetersizliği büyük bir sorun olarak düşünülmelidir.

ÖNEMİ

Anasınıflarındaki bu önemli eksikliği gidermek için çözüm yolları aramaya çalışmak Türkiye koşullarında önem taşır. Bugün gelişmiş ülkelerde anasınıflarında araç gereç eksikliğinden söz edilebileceğini sanmıyoruz. O ülkelerde sorun olsa olsa bol sayıdaki araç gerecin amaca göre en uygun şekilde kullanılmak üzere seçilmesi olabilir. Oysa Türkiye'de durum farklıdır. Tüm anasınıflarının kısa sürede araç gereçle donatılması Milli Eğitim Bakanlığı bütçesine büyük bir yük getireceği gibi gerçekleştirilmesi uzun bir zaman da alacaktır. Bu eksikliğin olumsuz etkilerini azaltmak için anasınıfları öğretmenlerinin yönlendirilmesi daha kısa sürede gerçekleştirilebilecek ve etkisini uzun zaman sürdürecektir bir çözüm yolu gibi görülmektedir.

(6) Okulöncesi eğitim, Unesco Türkiye Milli Komisyonu, Ankara Unesco, 1977, s. 102.

(7) Lillian de Lissa, Ön. ver., p. 59.

(8) Rebekah, M. Shuey, (et. al), Learning about children, Newyork, J. B. Lippincott Com., 1964, p. 205.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu gün anasınıflarında genellikle Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, İlköğretmen Okulu, Kız Meslek Lisesi, Kız Sanat Yüksek Öğretmen Okulu ve Pratik Kız Sanat Okulu mezunları görev yapmaktadır. (9)

Bu okulların okulöncesi eğitimle ilgili derslerinin özellikle pratik ve uygulamalı derslerinin sürelerinin yeterliliğini tartışmak konumuz dışında kalmaktadır. Bizim üzerinde durmak istediğimiz görev başındaki öğretmenlerin araç gereç eksikliğini gidermek için neler yapabilecekleridir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında öğretmenin kişilik ve niteliğinin önemi büyüktür. "Bir okulöncesi kurumu ne denli iyi döşenirse döşensin, araç gereç ve oyuncakları ne derece zengin olursa olsun, ancak öğretmenin kişiliği, yetenekleri, bilgi, dikkat ve kendini adamışlığı oranında başarılı olur." (10) İşte bu yüzden : "Okulöncesi öğretmeni hem çocuklar için davranış örneği, hem de çocuklardan istenen davranışları geliştiren bir kişi olmalıdır. Aynı zamanda çocuklara en yakın insan olduğundan, onun çocukların, saptanmış eğitim amaçlarına ulaşmasındaki payı ve yükü çok büyüktür. Öğretmen bu önemli hizmetini gerçekleştirmek için bir yandan bilimsel yöntemlerle çalışma koşullarını yaratmalı, mesleğinde durmadan ilerleyerek, yeni eylem biçimlerini öğrenmelidir. Ortam ayarlamasını, araçları kullanmasını, yeni bulgulara dayandırmalı, insan ilişkileriyle teknik becerilerini yani öğretmenlik sanatını giderek inceltmelidir." (11)

Öğretmenlerin konumuzla ilgili olarak neler yapabilecekleri konusuna geçmeden önce anasınıflarında bulunması gerekli olan araç gerece ve bu araç gerecin çocuklara hangi yönlerden yararlı olduğuna değinelim :

Anasınıflarında bulunması gereken materyalleri üç grupta toplayabiliriz : (12)

i) Bahçede kullanılan materyaller :

(9) Resmî anaokulları ve anasınıfları araştırması, Ön. ver., s. 39.

(10) Zafer, Sükan, (et. al), Okulöncesi eğitim elkitabı, İstanbul, Redhouse yayınevi, 1978, s. 66.

(11) Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul okul öncesi programı, İstanbul, Boğaziçi matbaası, 1978, s. 41.

(12) Selçuk, Kantarcıoğlu, Anaokulunda eğitim, İstanbul, M. E. Basımevi, 1973, s. 89.

Tırmanma merdiveni, sürtünme çemberi, çıkma ve kayma araçları, salıncaklar, tahtaravalli ve benzerleri.

ii) Hem bahçede hem sınıfta kullanılan materyaller :

Sürünme-tırmanma kulübeleri, tahta kutu ve takozlar, sehpa, arabalar, toplar, balonlar, su havuzları, kovalar ve diğerleri.

iii) Sınıfta kullanılan materyaller :

Sökülebilir malzemeler : Metal ya da ağaçtan yapılmış çok renkli, vagonlar, uçaklar.

Oyuncak evler.

Bloklarla eser meydana getirilen malzemeler.

Boncuklar, pullar.

Tahmini oyunlar için birbirlerine geçen farklı büyüklükteki materyaller.

Çeşitli hacımları tanımaya yarayan değişik hacımdaki küre, küp, prizma ve benzerleri.

Resimler.

Çeşitli konuları içeren albümler.

Filmler, müzik ve şarkı öğretici plaklar.

Müzik, resim, el işi ve beden eğitimi çalışmalarını için gereken malzemeler.

Aynı malzemeleri çocukların gelişme alanlarını dikkate alarak şöyle sıralayabiliriz : (13)

i) Büyük kas gelişimi için gerekli malzemeler :

Merdiveni ve kaydıracağı olan oyuncak ev.

Üç tekerlekli bisiklet.

Çeşitli boyda arabalar.

İp merdivenler.

Tahta kalaslar, taşınabilir tahta kayma, tırmanma, sallanma oyuncakları.

Tahtaravalli.

ii) Ufak kas gelişimi için gereken malzemeler :

Mum boya, renkli kalem, keçe kalem, kağıt.

Ucu küt kâğıt makası.

Yapıştırıcı.

Çeşitli ekleme oyuncakları, bilmeceler.

Bir yetişkin denetiminde kullanılacak marangoz gereçleri.

iii) Kurgu malzemeleri :

Küpler, bloklar, tahta otomobil, kamyon.

Sert plastikten insan ve hayvan figürleri.

Bebekler.

iv) Yaratıcı, düş gücünü geliştirici malzemeler :

Kukla sahnesi, kuklalar, bez bebekler.

Çeşitli giysiler.

Telefon, el arabası, ve benzerleri.

v) Evcilik oyunları için gerekli malzemeler :

Ocak, musluk, buzdolabı.

Tencereler, tabak kaşık takımları.

Bebekler, bebek evleri.

vi) Yaratıcı sanat ve elişlerine gereken malzemeler :

Plastrin, kil.

Mum, pastel boyalar, renkli tebeşirler.

Keçe kalemler, sulu boya, parmak boyası.

Fırçalar, kâğıtlar, kolaj malzemeleri.

vii) Çocuğun kavrayışını geliştirecek uyarı araçları :

Tahta harf ve sayılar, miknatıslı harf ve sayılar.

Lastik mühürler, karton fişler, bulmacalar, domino, karatahta.

Matematik ve sayılarla, doğa bilgisini vermeye yararlı malzemeler.

viii) Müzik ve dans araçları :

Tef, davul, trampet, flüt, melodika, zil, çan, çingirak.

Plaklar, pikap, teyp.

İki ayrı şekilde gruplandırmaya çalıştığımız bu malzemeler çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerine yardım ederler. Aşağıdaki tabloyu incelersek bazı malzemelerin, bu malzemelerle yapılan uğraşların çocuklara neler kazandırdıklarını görür, tüm malzemelerin yararını daha iyi değerlendirebiliriz.

Tablodaki × işaretleri yararlı, ×× işaretleri de çok yararlı anlamında kullanılmıştır. (14)

KAZANDIRDIKLARI

UĞRAŞLAR		
Bloklar		Duyusal tecrübe
Tebeşir	x	Araştırma Keşfetme
Kil	xx	Tatmin olma Zevk alma
Aynı materyaller (Kolaaj)	xx	Bireysel ifade
Renkli boya kalemi	x	Manipulasyon (çevreyi deneysel kontrol)
Kesme yapıştırma	x	Duyusal rahatlama
Evcilik kögesi	xx	Hayalgücünü ve girişkenliğini yürürlüğe koyma
Sulu boya	x	İyi çalışma alışkanlığı edinme
Parmak boyası	xx	Eğitici denemeler
Kum	xx	Beceri edinme ve dikkati toplama
İpe dizme	x	Göz-El Koordinasyonu
Su	x	Ahenk, ritm ve denge yeteneği
Tahita işleri	xx	Kendi duygularına karşı içtenlik
	xx	Büyük kas gelişimi
	xx	Küçük kas gelişimi

Araç ve gereçlere, çocuklara sağladıkları yararları kısaca değindikten sonra bu konuda yetersizliği olan anasınıflarında öğretmenlerin bu eksikliği nasıl giderebileceğine geçelim :

«Anasınıfı öğretmenlerinin gözönünde tutmaları gereken ilk nokta okul öncesi çocukları için basit malzemelerin yalnız bir tek amaç için kullanılan karmaşık oyuncaklardan daha yararlı olduğudur. Büyük bloklar, tahta kutular, fırçalar, hortum parçaları, kısaca değersiz malzemeler çocuk için son derece ilginç şeylerdir. Çünkü bu malzemeler çocukların olmasını istedikleri evlerin, gemi uçak gemisi, dükkân ya da başka şeylerin kolaylıkla ana malzemeleri yerine geçebilirler. İşte bu yüzden çocuklara pahalı oyuncaklar değil, çok sayıda basit oyuncaklar sağlamak daha kolay ve işlevseldir.» (15)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Anasınıfı öğretmenlerinin araç-gereç eksikliğini gidermek için yapacakları ilk iş sınıflarını düzenlemek olacaktır.

Anasınıfları genellikle ilkokulların bünyesinde bir dersliğin bu iş için ayrılmasıyla açılmaktadır. İlkokul çocuklarının gereksinmeleriyle anasınıfı çocuklarının gereksinmeleri farklıdır. Bu yüzden sınıfın düzenlenmesi önem taşır. Çocukların atlayıp zıplayacakları, rahatça oynayacakları boş alanı sağlamak için sıraların bir kenara çekilmesi ya da 'U' harfi şeklinde dizilerek, ortanın boş bırakılması uygun olur. Bu boş kısmın, çocukların yere oturma, uzanma, yuvarlanma gereksinimleri düşünülerek, eğer döşeme taşsa önce hasır ya da benzeri bir şeyle örtülerek onun üzerinin bir kilim ya da benzeri bir şeyle, örneğin, kullanılmış bir halıyla kaplanması gerekir. Bu tür malzemeler için anasınıfı öğretmenlerinin diğer öğretmenlerle ve velilerle işbirliği yapması okul-aile birliği fonundan yararlanması olasıdır. Sınıfta kürsü varsa bunun geliş geçişlere, serbest oyunlara engel olmasını önlemek için sınıfın bir köşesine çekilmesi, üzerinin renkli bir kumaştan ya da kumaş artıklarından yapılacak rengârenk bir örtüyle örtülmesi, kürsünün ciddi görünümünü ortadan kaldıracığı gibi sınıfa bir canlılık katacaktır. Kalorifersiz okullarda sobanın da sınıfın nispeten az kullanılan bir köşesine kurulması, herhangi bir kazayı önlemek için etrafının yüksekçe bir parmaklık ya da kafesle çevrelenmesi yararlı olur. Bu sınıflardaki sıra ve sandalyelerin (5-6) yaş çocuklarına uygun olmadığı bir gerçektir. Çevrede bir marangoz varsa onun yardımıyla sıra ve sandalyelerin ayaklarının kesilerek, boyutlarının küçültülmesi çok

(15) Rebekah, M. Shuey, (et. al), Ön. ver., s. 220.

iyi olur. Sıra ve sandalyeler yeni olmadığı için şüphesiz kirli görünümü, üstleri yazılı ve çizili olabilir. Bunların parlak renkli zararsız bir boyayla boyanması öğretmen için yorucu olabilir ama boyama sonunda ortaya çıkacak fark bu emeğe değerlidir. Sınıfın duvarlarının da beyaz ya da açık sarı, pembe gibi bir renk badanayla boyanması hem sınıfa ferah bir görünüm katacak hem de duvarlara asılacak süslemeleri göze çarpar duruma getirecektir. Bu boyama işleri sırasında öğretmenler için okulun hizmetlilerinin yardımı sağlanmalıdır. Sınıfın pencerelerinin de basmadan çiçekli perdelerle süslenmesi sınıfın dekorunu tamamlayacaktır. Sınıf perdeleri öğretmenin düzenlemesi altında dikiş bilen annelerce gerçekleştirilebilir.

Sınıf bu şekilde ya da bunlardan bazılarının gerçekleştirilmesiyle yeni bir görünüm kazanacaktır. Bundan sonra yapılacak iş çocuğun sınıfta gereksinme duyacağı araç gerecin sağlanmasıdır. Bunlar sağlanırken dikkat edilmesi, özen gösterilmesi gereken bazı noktalar vardır. Anasınıfları için seçilecek araç-gereç ve oyuncaklar şöyle olmalıdır : (16)

i) Sade, ayrıntıları az, iyi zımparalanmış, yuvarlak köşeli, sivri uçları ve keskin yanları olmamalıdır.

ii) Çok yönlü kullanılabilir bir nitelik taşımalıdır.

iii) Çocuğun kendi yaratıcılığı ve uğraşısıyla oynayabileceği tür olmalıdır. Örneğin, kurulup kendi kendine çalışan cinsten olmamalıdır.

iv) Çocuğun yaş, gelişim ve boyuna uygun büyüklükte, kullanışlı olmalıdır.

v) Çocuğun baktığı zaman işlerliği konusunda hemen bir düşünce sahibi olabileceği nitelikte bulunmalıdır.

vi) Ele hoş gelmeli, dokuma duyusuna etki etmelidir.

vii) Parlak, canlı renkli (Sarı, kırmızı, mavi gibi ana renklerde) sağlığa uygun boyalarla ya da vernikle boyanmış olup, uyumlu renk karışımlarıyla süslenmiş olmalıdır. Estetik yönü bulunmalıdır.

viii) Yanıcı malzemeden yapılmamalıdır.

ix) Dayanıklı ve sağlam olmalıdır.

x) Bakım, tutum ve onarımı, temizlenmesi kolay olmalı, temizlenince bozulmamalıdır.

xi) Paylaşmaya, paylaşma duygusuna etki etmeye ve desteklemeye uygun olmalıdır.

xii) Yapısına ve gereğine uygun olarak çalışmalıdır.

xiii) Yapısı ve işleyişi bakımından çocuk tarafından kolayca anlaşılır nitelikte olmalıdır.

xiv) Fiyatı, kullanım ve yapısıyla orantılı olmalıdır.

Bu nitelikteki araç ve gerecin Bakanlıkça sağlanması en başta da söylediğimiz gibi uzun süre alacak ve mâli yönden bir yük de oluşturacaktır. Oysa bu niteliklerdeki malzemeleri öğretmenler annelerle işbirliği yaparak kolayca sağlayabilirler. Velilerle birlikte saptanacak günlerde okulun herhangi bir sınıfında ya da küçük gruplar oluşturarak her seferinde farklı bir annenin evinde yapılacak bu toplantıların araç-gereç sağlanması kadar, öğretmenin çocuğun yaşadığı ortamı tanıması, ailesiyle tanışması yönünden de yararı olacaktır. Hemen her evde büyüklerin işine yaramayan, dikkatini çekmeyen, bu nedenle de oradan oraya atılan pek çok şey vardır. Bu malzemeler küçük çabalarla anasınıfı çocuklarının oynayacakları, el ve zihin becerilerini geliştirecekleri, zevkle oyalanacakları oyuncaklar haline getirebilir. Örneğin, her evde boş kutular, kullanılmış lastik hortum parçaları, yumurta kartonları vardır. Çocuklar bunları yapıştırarak, keserek, içlerini doldurup boşaltarak saatlerce oynayabilirler.

Anasınıflarında özellikle kız çocuklarının çok sevdikleri bebekler de evdeki kırpıntılardan, artık kumaş parçalarından kolayca yapılabilir. Bunların yapıışlarını anlatan, kalıplarını veren kitaplar vardır. Böyle bir kitaptan çıkarılacak değişik kalıplarla, annelerden oluşturulacak küçük bir grubun, kısa sürede farklı bebekler, kuklalar, hayvanlar yapması olasıdır. Kaldı ki bu anneler içinde kendi sağduyu ve yaratıcı güçleriyle kalıp olmaksızın çok değişik bebekler yapabilecek olanlara rastlamak da mümkündür. Ayrıca yaz aylarında toplanacak midye kabukları, çakıl taşları çocukların resim çalışmaları ve yaratıcı uğraşları sırasında işe yarayacak malzemelerdir. Evlerden derlenecek eski gazete ve dergiler kukla yapımında kullanılacak hamur için gerekeceği gibi kesme ve yapıştırma işlerinde de kullanılabilir. Ayrıca eski, renkli ve resimli dergiler, kataloglar, mecmualar küçük çocukların sayfaları çevirerek bakacakları ve zevkli dakikalar geçirecekleri malzemelerdir. Makarnalar, düğmeler, fasulye taneleri, şişe mantarlaşılarda kullanılabilir malzemelerdir.

Ailelerin ve öğretmenlerin kendilerine gelen tebrik kartlarını ve posta pullarını biriktirmeleriyle çocukların oyunlarına yararışlı mal-

zemeler elde edilmiş olur. Çocuklar bunları hem evcilik oyunlarında hem de resim çalışmaları sırasında kullanabilirler.

Çocukların resim çalışmaları sırasında giyecekleri önlükler de, eski kadın ya da erkek gömleklerinin, blüzarlarının kolları kesilerek kolayca elde edilebilir. Bunlar çocuklara ters giydirilerek arkadan bir bağcıkla tutturulabilir.

Evcilik oyunlarında ve temsili oyunlarda kullanılacak eski giysiler, şapka, eşarp ve tüller de sağlanması kolay malzemelerdir.

Bir öğretmenin anne ve babalarla işbirliği yaparak sağlayabileceği araç-gereç daha pek çoktur.

Resim, yaratıcı ifadeler için gereken boya ve hamurların, ucuz maddelerin karıştırılması yoluyla öğretmence kolaylıkla hazırlanması olasıdır.

Bu yaş çocukları için açık hava uğraşlarının yararı da pek çoktur. Yararından öte, çocukların en sevdikleri uğraşlar arasında bunlar yer almaktadır. İlkokul bahçesinin anasınıflı çocukları için uygun olduğu söylenemez. Bu yüzden bahçenin bir kısmının anasınıflı çocukları için ayrılıp ona göre düzenlenmesi gerekir. Tırmanma, sürünme, kayma araçları da yine öğretmenin önderliğinde yapılacak veli çalışmalarıyla meydana getirilebilir. Büyük boş karton kutular, bahçede çocukların içine girip çıkarak oyun oynayacakları evlerin yerine geçebilirler. Dibi çıkmış eski varillerin boyanmasıyla çocuklar için çok güzel tüneller elde edilebilir.

Anaokulları ve anasınıfları yönetmeliğinin 4. maddesinde :

“Anaokulunun açıldığı binanın oda sayısı, oyun yerleri, bahçesinin büyüklüğü, öğretim araçlarının miktar ve çeşidi, çocuk sayısına, çevrenin imkan ve şartlarına bağlıdır. Ancak, bir anaokulunun açılabilmesi için en az bir oyun odası, bir yemek ve eşya muhafaza odası olmak üzere üç odadan ibaret bir bina ile, bir kum havuzu, çeşitli açık hava oyun araçları, oyun ve istirahat elverişli bir bahçe veya açık hava oyun yeri (teras) sağlanması zorunludur.” deniliyor.

Yine aynı yönetmeliğin 6. maddesinde de :

“Anaokullarında çocuklar tarafından kullanılacak araçlardan sağlanması faydalı görülenlerle, çalışma şekillerine ait en lüzumlu eşya listesi anaokulları kılavuzuna eklenmiştir. Anaokullarının kurucuları bu kılavuzlarda gösterilen en lüzumlu eşyaları sağlamakla yükümlüdürler.”

denilmektedir.

Yönetmelikte araç gereçle ilgili başka bir maddeye rastlanılmamaktadır. Bu da araç gereç eksikliğinin sakıncalarını gidermek için öğretmenin çalışmasının, bu konuda çaba harcamasının gerektiğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içi yetiştirmelerinde buna önem verilmesi ve programların buna göre düzenlenmesi yarar sağlayacaktır. Bu yapıldığı takdirde anasınıfı öğretmenleri görevlerinde daha etken ve başarılı olacaklardır.

Anasınıfı öğretmenlerinin çevrelerindeki "çocuk gelişimi" öğretmenleriyle ilişki kurmaları araç gereç üretme yolunda yararlı bir çaba olacaktır.

Yukarıda adı geçen yönetmeliğin 3. maddesinde anasınıflarının bir diğer amacına, çocukları ilkökula hazırlamaya değinilmektedir. Anasınıfı öğretmenlerinin bu amacı da gerçekleştirmeleri için çocukların basit aritmetik, okuma ve yazma becerilerini geliştirecek araç gerece önem vermeleri gerekir. Çocuğun kelime hazinesini geliştirmek için dergilerden renkli resimler seçerek, çocukları bunlar hakkında konuşturmaya çalışmak yarar sağlar. Çocuklara öğretilecek şarkı, tekerleme ve öyküler de aynı amaca hizmet eder. Fasulye taneleri, renkli boncuklar ve kutular basit aritmetik işlemlerinin ana malzemeleri olarak kullanılabilir.

Buraya değin anasınıfı öğretmenlerinin sınıf içi ve bahçe düzenlemelerinde, araç-gereç toplama ve yapmada nasıl etkili olabileceğinden söz ettik. Öğretmenin bunları yaparken unutmaması gereken önemli noktalardan biri de yaptığı düzenlemelerin, meydana getirdiği araç-gereçlerin çocukların gerçek gereksinimlerine yanıt verecek, işlevsel şeyler olmalarıdır. Sınıf içi duvar süslemelerinde de buna özen göstermeli, karma karışık süslemeler yerine, çocuğa bazı şeyler öğretecek, tanıtacak ve göz zevki aşılacak süslemeler asılmalıdır.

SONSÖZ

Anasınıflarında öğretmenlerin araç-gereç eksikliğini gidermek için yapacakları şeyler elbette kolay değildir. Zaman, çaba ve azim ister. Herşeyden önemlisi göreve bağlılık ve sonsuz bir sevgi ister. Sanırım bu nedenle, okulöncesi eğitim kurumlarında çalışacak öğretmenlerin özellikleri belirlenirken pek çok kaynakta ana hatlarıyla şöyle denilmektedir :

"Okulöncesi eğitim kurumlarında çalışacak bir öğretmen, bedence ve zihince çok uyanık ve sağlıklı, hareketli, kolayca ilişki kurabilen, sabırlı, gülyeryüzlü, yaratıcı, temiz görünümlü, işbirliği yeteneği

yüksek, cesur, iyimser, mutlu, olumlu düşünen, kaynak ve olanaklarını, koşullarını en iyi bir biçimde değerlendiren, saygılı, demokratik, âdil, güvenilir, vakur, kibar, sadık, cömert, açık düşünceli, işlerinde titiz ve özenli, şaka yapma yeteneği gelişmiş, idealist, ciddi, dürüst, kuvvetli, sevimli, hoşgörüsü geniş, sesini çok iyi kullanıp, kontrol edebilen, yeni deneylere açık, bireyleri, etkileme gücü belli bir ölçüye ulaşmış, tek düze olmaktan uzak, katı düşünce kalıpları içinde sıkışmamış, çok yönlü, kişilik sahibi bir insandır." (17)

K A Y N A K Ç A

- Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul Okulöncesi Programı, Öğretmen Kılavuzu, İstanbul, Boğaziçi Matbaası, 1978, 193 s.
- Cömert, Sadrettin, *Oyun ve Rontlar*, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1976, 138 s.
- Dodson, Fitzhugh, *Çocuk Yaşken Eğilir*, (Çeviren: Seçkin Cılızoğlu), İstanbul, Sander Yayınları, 1976, 196 s.
- Erkunt, Nimet, *Okulöncesi Eğitim ile İlgili Uygulamalı Çalışmalar*, İstanbul, M. Eğ. Basımevi, 1966, 175 s.
- Hendrick, Joanne, *The Whole Child, New Trends in Early Education*, Saint Louis, Mosby, 1975, 362 p.
- Kantarcıoğlu, Selçuk, *Anaokulunda Eğitim*, İstanbul, M. Eğ. Basımevi, 1973, 89 s.
- Lambert, Hazel, *Teaching The Kindergarten Child*, New York, Harcourt Brace, 1958, 339 p.
- Lissa, Lilian, *Activity Methods For Children Under Eight*, London, Evans Brothers Limited, 1969, 239 p.
- Oğuzkan, Şükran, Neriman, Sapmaz, *Yaratıcı Çocuk Faaliyetleri*, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1976, 143 s.
- Resmi Anaokulları ve Anasınıfları Araştırması*, Ankara, M.E.B. Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları, 1978, 75 s.
- Shuey, Rebekah, (et. al), *Learning About Children*, New York, J. B. Lippincott Company, 1965, 310 p.
- Spodek, Bernard, *Early Childhood Education*, New Jersey, Prentice Hall wiew points series, 1973, 236 p.
- Sükan, Zafer, (et. al), *Okulöncesi Eğitimi Elkitabı*, İstanbul, Redhouse Yayınevi, 1978, 174 s.
- Unesco Türkiye Milli Komisyonu, *Okulöncesi Eğitimi*, Ankara, Unesco, 1977, 102 s.
- Zulliger, Hans, *Çocukta Oyunla Tedavi*, (Çeviren: Kamuran Şipal) - İstanbul, Bozak Yayınları, 1974, 172 s.
- Anaokulları ve Anasınıfları Yönetmeliği*, M.E.B., Ankara, M. Eğ. Basımevi, 1968, 15 s.
- Anaokulları Kılavuzu*, M.E.B., Ankara, İstanbul Milli Eğitim Basımevi, 1971, 74 s.

(17) Zafer, Sükan, (et. al), *Ön. ver.*, s. 66.